

Брюксел, 9 декември 2025 г.
(OR. en)

16638/25

JAI 1887
COPEN 414
DROIPEN 163
CATS 82
FREMP 385

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Делегациите
№ предх. док.:	14959/25 + COR 1
Относно:	Проект за заключения на Съвета относно примерни разпоредби за материалното наказателно право на ЕС

На заседанието си от 8—9 декември 2025 г. Съветът (Правосъдие и вътрешни работи) одобри заключения на Съвета относно примерни разпоредби на материалното наказателно право на ЕС. Одобреният от Съвета текст се съдържа в приложението.

Заклучения на Съвета относно примерни разпоредби за материалното наказателно право на ЕС

Съветът припомня заключенията си от 2002 г. „относно подхода, който да бъде прилаган по отношение на сближаването на санкции“¹, заключенията си от 2009 г. „относно примерни разпоредби, които да служат като насоки при разискванията в Съвета в областта на наказателното право“², както и заключенията си от 2024 г. на тема „Бъдещето на наказателното право на ЕС: препоръки относно бъдещите действия“³, и потвърждава, че посочените заключения отразяват неговата позиция по въпроса.

По-специално Съветът подчертава значението на точка 3 от заключенията си от 2002 г. и на точки 1 до 10 от заключенията си от 2009 г. Съветът изтъква отново необходимостта да се гарантира последователност и съгласуваност с достиженията на правото на ЕС по отношение на повтарящите се разпоредби в различни актове на материалното наказателно право на ЕС, за да се улесни прилагането на разпоредбите на ЕС в националното право и тяхното тълкуване, като същевременно се запази необходимата гъвкавост. В този контекст се подчертава значението на насоките и примерните разпоредби за улесняване на преговорите по законодателни актове.

Съветът припомня, че в заключенията от 2009 г. беше одобрен набор от примерни разпоредби, изложени в приложение II към заключенията, които *„следва да послужат като насока за бъдещата работа на Съвета по законодателни инициативи, които могат да включват наказателни разпоредби“*.

Съветът отбелязва, че през 2024 г. инициира процес за модернизиране и за разширяване, при необходимост, на обхвата на примерните разпоредби с оглед на многобройните наказателноправни актове на ЕС, приети след влизането в сила на Договора от Лисабон през 2009 г. Този процес доведе до изготвянето на актуализиран набор от примерни разпоредби, които бяха представени в доклада на унгарското председателство през декември 2024 г. По този начин беше подчертано, че бъдещите законодателни актове в областта на материалното наказателно право *„следва, доколкото е възможно, да следват подхода, очертан в тези договорени примерни разпоредби“*.

1 9141/02.

2 16542/1/09 REV2.

3 10984/24.

Във връзка с това Съветът счита за целесъобразно да одобри следните актуализирани примерни разпоредби. Съветът подчертава, че примерните разпоредби не следва да бъдат обвързващи за съзаконодателите, а следва да представляват инструментариум, от който съзаконодателите могат да избират разпоредбите, които считат за необходимо да включат в даден законодателен акт, и който ще направлява работата на Съвета по всяко бъдещо предложение за акт на ЕС в областта на материалното наказателно право. Те служат за определяне на стандартната договорена формулировка на съответните разпоредби, за да се гарантира последователност, съгласуваност и ефективност на законодателните актове. Те по никакъв начин не засягат прерогативите на Комисията или на съзаконодателите съгласно Договорите, нито предопределят позицията на Съвета относно евентуалното включване на конкретна разпоредба, въз основа на настоящите заключения на Съвета, в конкретен законодателен акт. С квадратни скоби и курсив се посочват разпоредби, които (според Съвета) биха изисквали особено силна обосновка (с оглед на конкретните обстоятелства), за да бъдат включени в конкретен законодателен акт. Необходимостта от включване на допълнителна разпоредба или допълнителен елемент също следва да бъде разгледана по време на съответните преговори.

Съветът приканва Европейския парламент и Комисията да вземат под внимание примерните разпоредби и да продължат да участват в структуриран междуинституционален диалог с цел определяне на общи примерни разпоредби.

ПРИМЕРНИ РАЗПОРЕДБИ ЗА НАКАЗАТЕЛНОТО ПРАВО НА ЕС

А. ПРЕСТЪПЛЕНИЯ

Държавите членки гарантират, че следните деяния съставляват престъпление, когато са извършени умишлено.

Б. ПОДБУДИТЕЛСТВО, ПОМАГАЧЕСТВО И ОПИТ ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ПРЕСТЪПЛЕНИЕ

1. Държавите членки гарантират, че подбудителството и помагачеството за извършването на умишлено престъпление, попадащо в [обхвата на член(ове)], се наказват като престъпление.
2. Държавите членки гарантират, че опитът за извършване на умишлено престъпление, попадащо в обхвата на [член(ове)...], се наказва като престъпление.

С. САНКЦИИ ЗА ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА

1. Държавите членки гарантират, че когато физическо лице извърши престъпление, попадащо в обхвата на [член(ове)...], престъплението се наказва с ефективни, пропорционални и възпиращи наказателноправни санкции.
2. Държавите членки гарантират, че престъпленията, попадащи в обхвата на [член(ове)...], се наказват с лишаване от свобода за максимален срок от най-малко [една/две/пет/десет] години;
- [3. *Държавите членки гарантират, че на физическите лица, които са извършили престъпления, попадащи в обхвата на [член(ове)...], може да се налагат други наказателноправни или различни от наказателноправните санкции или мерки, които могат да включват следното:*
 - a) *задължение за:*
 - i) ; или
 - ii) ...;

- б) *глоби, които са пропорционални на тежестта на деянието;*
- в) *лишаване от достъп до публично финансиране, включително до процедури за възлагане на обществени поръчки, предоставяне на безвъзмездни средства, отдаване на концесии и предоставяне на лицензи;*
- г) *лишаване от правото да се заема ръководна длъжност, в рамките на юридическо лице, от същия вид длъжност, използвана за извършване на престъплението;*
- д) *отнемане на разрешителни и разрешения за извършване на дейностите, които са довели до съответното престъпление.]*

Г. ОТЕГЧАВАЩИ [И СМЕКЧАВАЩИ] ОБСТОЯТЕЛСТВА

1. Отегчаващи обстоятелства⁴

Доколкото посочените по-долу обстоятелства не са част от елементите от състава на престъпленията, попадащи в обхвата на [член(ове)...], държавите членки гарантират, че по отношение на престъпленията, попадащи в обхвата на [съответния(ите) член(ове)...], едно или повече от следните обстоятелства могат, в съответствие с националното право, да се считат за отегчаващи обстоятелства:

а)....;

б)....

⁴ Следното примерно съображение трябва също да е част от въпросните примерни разпоредби: „Държавите членки следва да гарантират, че поне едно от отегчаващите [и смекчаващите] обстоятелства, предвидени в настоящата директива, е предвидено като възможно отегчаващо [или смекчаващо] обстоятелство в съответствие с приложимите правила в техните правни системи.“

[2. Смекчаващи обстоятелства

Държавите членки гарантират, че по отношение на съответните престъпления, попадащи в обхвата на [съответния(ите) член(ове)...], , едно или повече от следните обстоятелства могат, в съответствие с националното право, да се считат за смекчаващи обстоятелства:

а) ...;

б) ...]

Д. ОТГОВОРНОСТ НА ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА

1. Държавите членки гарантират, че юридически лица могат да бъдат подведени под отговорност за престъпленията, попадащи в обхвата на [член(ове)...], когато престъпленията са извършени в полза на съответните юридически лица от физическо лице („ръководител“), което заема ръководна длъжност в съответното юридическо лице и действа самостоятелно или като член на орган на това юридическо лице въз основа на:

а) представителна власт по отношение на юридическото лице;

б) правомощие да взема решения от името на юридическото лице; или

в) правомощие да упражнява контрол в рамките на юридическото лице.

[2. *Държавите членки гарантират, че юридически лица могат да бъдат подведени под отговорност за престъпленията, попадащи в обхвата на [член(ове)...], когато липсата на надзор или контрол от страна на ръководител е направила възможно извършването от подчинено на него физическо лице на престъпление, попадащо в обхвата на [член(ове)...], в полза на съответното юридическо лице.]*

3. Отговорността на юридически лица по параграф 1 [или параграф 2] от настоящия член не изключва възможността за образуване на наказателно производство срещу физически лица, които са извършители, подбудители или помагачи във връзка с престъпленията, попадащи в обхвата на [член(ове)...].

Е. САНКЦИИ ЗА ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА

1. Държавите членки гарантират, че когато юридическо лице е подведено под отговорност съгласно [член...], престъплението се наказва с ефективни, пропорционални и възпиращи наказателноправни или различни от наказателноправните санкции или мерки.
2. Ефективните, пропорционални и възпиращи наказателноправни или различни от наказателноправните санкции или мерки включват наказателноправни или различни от наказателноправните глоби и могат да включват други наказателноправни или различни от наказателноправните санкции или мерки, като например:
 - а) лишаване от право на получаване на обществено подпомагане или помощи;
 - б) лишаване от достъп до публично финансиране, включително до процедури за възлагане на обществени поръчки, безвъзмездно предоставяне на средства и отдаване на концесии;
 - в) лишаване от правото на упражняване на стопанска дейност;
 - г) отнемане на разрешителни и разрешения за извършване на дейностите, довели до извършването на престъплението;
 - д) поставяне под съдебен надзор;
 - е) съдебна ликвидация;
 - ж) затваряне на структури, използвани за извършване на престъплението;
 - з) когато е налице обществен интерес, публикуване на целия съдебен акт, отнасящ се до извършеното престъпление и наложените санкции или мерки, или на част от него, без да се засягат правилата относно правото на неприкосновеност на личния живот и защитата на личните данни.

- [3. Държавите членки гарантират, че когато юридическо лице е подведено под отговорност съгласно член Д, параграф 1 за престъпления, попадащи в обхвата на [член(ове)...], то се наказва с наказателноправни или различни от наказателноправните глоби. Размерът на такива глоби е пропорционален на тежестта на деянието и на индивидуалните, финансовите и други обстоятелства на съответното юридическо лице. Държавите членки гарантират, че максималният размер на тези глоби е не по-малък от:
- a) за престъпленията, попадащи в обхвата на [член(ове)...]:
 - i) [5 %] от общия оборот в световен мащаб на юридическото лице за финансовата година, предхождаща годината, в която е било извършено престъплението, или за финансовата година, предхождаща годината, в която е постановено решението за налагане на глоба; или алтернативно
 - ii) сума, съответстваща на [най-много 40 000 000 EUR];
 - б) за престъпленията, попадащи в обхвата на [член...]:
 - i) [1/3 %] от общия оборот в световен мащаб на юридическото лице за финансовата година, предхождаща годината, в която е било извършено престъплението, или за финансовата година, предхождаща годината, в която е постановено решението за налагане на глоба; или алтернативно
 - ii) сума, съответстваща на [8/24 милиона евро].⁵
4. Държавите членки могат да установят правила за случаите, в които не е възможно размерът на глобата да бъде определен въз основа на общия оборот в световен мащаб на юридическото лице за финансовата година, предхождаща годината, в която е било извършено престъплението, или за финансовата година, предхождаща годината, в която е постановено решението за налагане на глобата.]

⁵ Праговете следва да бъдат пропорционални на размерите на санкциите за физически лица, предвидени в конкретния законодателен акт, и в тях следва да са отчетени алтернативните прагове, приети в Директива (ЕС) 2024/1203 относно защитата на околната среда чрез наказателно право и Директива (ЕС) 2024/1226 относно определянето на престъпленията и санкциите при нарушаване на ограничителните мерки на Съюза.

Ж. КОМПЕТЕНТНОСТ

1. Всяка държава членка установява своята компетентност по отношение на престъпленията, попадащи в обхвата на [член(ове)...], когато:
 - а) престъплението е извършено изцяло или отчасти на нейна територия;
 - б) престъплението е извършено на борда на кораб или на въздухоплавателно средство, регистрирани в тази държава членка или плаващи под нейното знаме; или
 - в) извършителят е неин гражданин.

2. Държава членка уведомява Комисията, когато реши да разшири компетентността си по отношение на едно или повече от престъпленията, попадащи в обхвата на [член(ове)...], които са извършени извън нейната територия, когато:
 - а) извършителят обичайно пребивава на нейна територия;
 - б) престъплението е извършено в полза на юридическо лице, установено на нейна територия;
 - в) престъплението е извършено срещу един или повече нейни граждани или едно или повече лица, чието обичайно местопребиваване е на нейна територия; или

[(...)]

- [3. *В случаите, попадащи в обхвата на параграф 1, букви [...], държавите членки гарантират, че упражняването на тяхната компетентност не е подчинено на условието наказателното преследване да може да бъде възбудено единствено по тъжба на пострадалия в мястото, където е извършено престъплението, или вследствие на съобщаване от държавата, в която е мястото на извършване престъплението.*]

3. ДАВНОСТНИ СРОКОВЕ⁶

1. Държавите членки предвиждат давностен срок, [съразмерен на тежестта на престъплението] позволяващ извършването на разследване, наказателно преследване, съдебно производство и постановяване на присъда за престъпленията, попадащи в обхвата на членове [...], за достатъчен период от време след извършването на престъпленията, за да се противодейства ефективно на тези престъпления.
- [2. *Давностният срок, попадащ в обхвата на параграф 1, е поне [...] години от извършването на престъпление, наказуемо с лишаване от свобода за максимален срок от поне [...] години.*
3. *Държавите членки предвиждат давностен срок от поне [...] години от датата на окончателната осъдителна присъда за престъпление, попадащо в обхвата на членове [...], който позволява изпълнението на следните наказания, наложени с присъдата:*
 - a) *наказание лишаване от свобода за повече от [...]; или алтернативно*
 - b) *наказание лишаване от свобода за престъпление, наказуемо с лишаване от свобода за максимален срок от поне [...] години.*
4. *Чрез дерогация от параграфи 2 и 3 държавите членки могат да предвидят давностен срок, който е по-кратък от [...] години, но не по-кратък от [...] години, при условие че този срок може да бъде прекъснат или спрял при наличие на определени действия.]*

⁶ Следното примерно съображение трябва също да е част от въпросните примерни разпоредби: „Държавите членки следва да определят правила по отношение на давностните срокове, за да могат да противодействат ефективно на посочените в настоящата директива престъпления, без да се засягат националните правила, в които не са предвидени давностни срокове за разследване, наказателно преследване и изпълнение.“

И. СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ

1. Държавите членки осигуряват въвеждането на система за събиране, изготвяне и разпространение на налични анонимизирани статистически данни за престъпленията, попадащи в обхвата на [член(ове)...].
- [2. *Без да се засягат задълженията за докладване, установени в други правни актове на Съюза, държавите членки ежегодно представят на Комисията, ако разполагат с тях на централно равнище, статистическите данни, попадащи в обхвата на член 1, които включват най-малко наличните данни относно:*
 - а) броя на престъпленията, които са регистрирани от държавите членки, и броя на престъпленията, за които в тях е постановена присъда;*
 - б) броя на прекратените съдебни дела, включително поради изтичане на давностния срок за съответното престъпление;*
 - в) броя на физическите лица, срещу които е възбудено наказателно преследване.]*

Й. ОБУЧЕНИЕ

Без да се засягат независимостта на съдебната власт и различията в организацията на съдебната власт в Съюза, държавите членки насърчават специализирано обучение за съдиите, прокурорите, полицейските и съдебните служители и за служителите на компетентните органи, участващи в наказателните производства и разследванията във връзка с целите на настоящата директива, което съответства на функциите на тези съдии, прокурори, полицейски и съдебни служители и служители на компетентните органи.]
